
MODEL FOR BUILDING STABLE MOTIVATION FOR STUDING THE MUSICAL INSTRUMENT

Anastas MihaylovSWU "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria, anastas3@gmail.com

Abstract: Studying the musical instrument is a longtime process aiming building technical and performing skills, cultivation of pupil's musical taste and interest. But in the context of motivation it has a different aim- to influence on student's motivation for achieving the above goals. There is a lack of the model which can help teachers to be aware of the process and have an influence on student's motivation. This study strives to fill that gap presenting the model based on the Self Determination Theory for human's motivation. The fundamental concepts of the theory are presented- basic psychological needs of autonomy, competence and relatedness, intrinsic and extrinsic motivation and their relation. On this basis the model for building stable motivation is suggested as an attempt to adapt the Self Determination Theory to the needs of studying the musical instrument. Some practical aspects of the model are presented. The model is applied among 7-14 years old pupils attending guitar course, but taking into account the age characteristics it might be successfully used with students and adults. We hope that this study can be useful for professionals teaching different musical instruments as well as to provoke the future research in that specific field.

Keywords: learning music instrument, motivation

**МОДЕЛ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВА МОТИВАЦИЯ
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ****Анастас Михайлов**ЮЗУ „Неофит Рилски“, България, anastas3@gmail.com

Резюме: Обучението по музикален инструмент е продължителен процес целящ изграждане на изпълнителски умения, натрупване на знания, възпитание на отношение към музиката у ученика. В контекста на мотивацията обаче то цели изграждане на мотивация у ученика за постигане на горните цели. До момента в практиката няма утвърден се модел, даващ възможност на преподавателя по музикален инструмент да следи и насочва този процес. Настоящата разработка се стреми да запълни тази липса като предлага модел, основан на мотивационната теория за себеопределянето. Представени са базисни понятия на теорията- основните психологически потребности от автономност, компетентност и свързаност, външна и вътрешна мотивация и тяхната взаимовръзка. На тази база е предложен модел за изграждане на устойчива мотивация за обучение по музикален инструмент, представляващ опит за адаптация на теорията за себеопределянето към нуждите на обучението по музикален инструмент. Представени са някои аспекти на практическото приложение на модела, използвани от автора в обучението по китара. Моделът е прилаган за работа с деца на възраст 7-14 години, но при отчитане възрастовите специфики може да се използва с успех при работа със студенти и възрастни. Надявам се тази разработка да бъде от практическа полза за преподавателите по различни музикални инструменти, както и да послужи за основа на бъдещи научни изследвания в областта.

Ключови думи: обучение по музикален инструмент, мотивация

1. УВОД

Мотивацията на музикантите е сложна интегрирана система на вътрешни и външни процеси които дават енергия и целенасоченост на поведението.²⁵ Каква е причината, поради която хората учат? Какъв е източникът на тяхната мотивация? Целта на настоящата разработка е да представи модел, свързващ мотивацията за обучение по музикален инструмент с теорията за себеопределянето- една от значимите съвременни психологически теории изучаващи същността на човешката мотивация.

²⁵ Macintyre, P., Ross, J. (2017). *Self-determination theory and motivation for music*. Psychology of Music 46(5), August 2017

2. ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

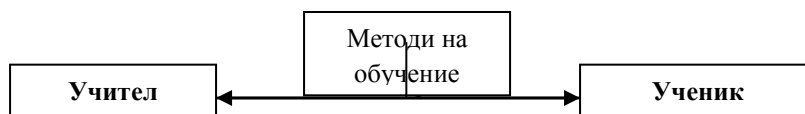
Основните понятия на теорията за себеопределянето (Self Determination Theory, SDT) бяха представени в предишна разработка по темата²⁶, поради което тук накратко ще бъдат представени само ключови дефиниции от значение за изясняването на предложения модел.

Основни потребности: SDT се базира на съществуването на три **основни психологически потребности** – от автономност (autonomy), компетентност (competence) и свързаност (relatedness). Теорията ги определя като универсални вътрешноприсъщи психологически нужди от определящо значение както за психологическото, така и за социалното здраве, развитие и благополучие на индивида. Докато другите потребности могат да бъдат разглеждани индивидуално, тези три са концептуално обединени и следва да се разглеждат единствено в тяхната взаимовръзка. Основоположниците на теорията Deci and Ryan (1994)²⁷ резюмират базисните потребности по следния начин: „хората са вътрешно мотивирани да се чувстват свързани с другите в социалната среда (relatedness), да функционират ефективно в нея (competence) и да имат преживяване за собствената инициатива в този процес (autonomy).”

Вътрешната и външната мотивация: В една от ранните си публикации през 1985 Ryan & Deci изследват връзката между правенето на нещо защото е интересно и приятно само по себе си (вътрешна мотивация) и правенето на нещо по причини различни от самата задача (външна мотивация). От своя страна външната мотивация в зависимост от степента на лична регулация може да бъде разделена на четири подтипа: външна, свързана с изцяло външни стимули или страх от наказание; интроецирана, свързана с чувство на гордост, срам, преживяване на социално одобрение; идентифицирана, свързана с осъзнаване на важността на определено поведение за личността; и интегрирана, свързана с интегриране на външните регулатори на поведение и превръщането им в част от личността. Последната представлява своеобразна връзка между външната и вътрешната мотивация, явяваща се част и от двете.

3. МОДЕЛ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВА МОТИВАЦИЯ ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ

Обучението по музикален инструмент традиционно се свързва с взаимоотношения между ученик и учител, целта на които е ученикът да изгради определени изпълнителски умения, да усвои музикалния език, да развие добър вкус към музиката. За постигането на тези цели учителят използва определени методи, което може да се изрази със следния модел:

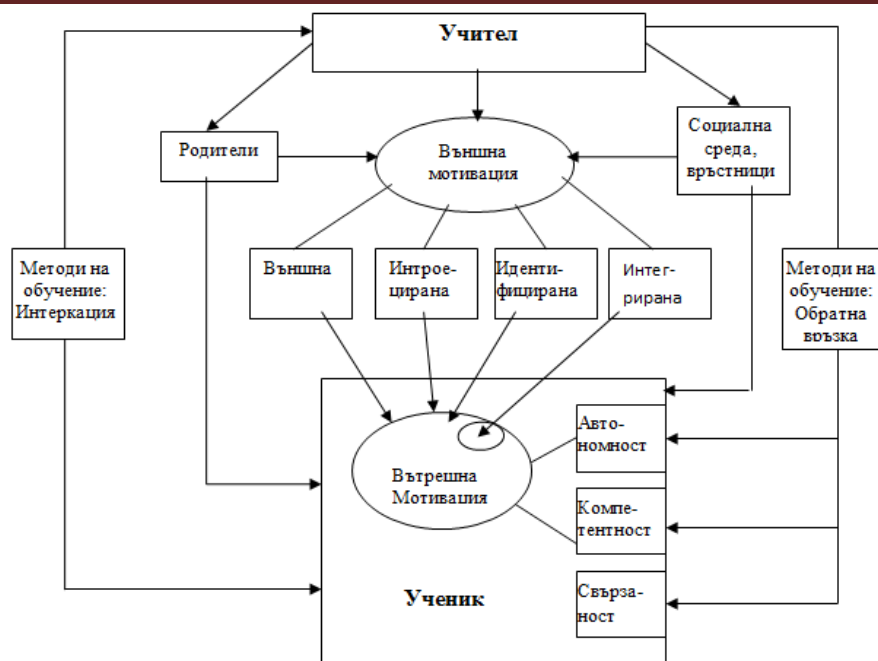
Фиг. 1. Музикално обучение в контекста на обучение по музикален инструмент

В контекста на мотивацията обаче цел на обучението се явява изграждане на мотивация у ученика за постигане на горепосочените цели. Представения по-долу модел отчита същността на човешката мотивация съгласно теорията за себеопределянето и е съобразен със спецификите на обучението по музикален инструмент. Факторите оказващи влияние върху мотивацията се обособяват в две групи – индивидуални и междуличностни. Към първите спадат основните психологически потребности на ученика и вътрешната му мотивация. Към вторите се отнасят родителите, социалната среда и връстниците като оказващи значимо влияние върху външната мотивация.

Преподавателят по музикален инструмент следва да отчита както едните, така и другите. В този смисъл обучението по музикален инструмент не се изчерпва с интеракцията учител-ученик. От значение е отчитането на основните психологически потребности на ученика, характера на неговата мотивация в процеса на обучението, целенасочената комуникация с родителите и социалната среда, които от своя страна оказват съществено влияние върху мотивацията.

²⁶ Михайлов, А. (2018). *Мотивация за обучение по музикален инструмент в контекста на теорията за себеопределянето*. Knowledge International Journal, Vol.28(3), 1063-1069

²⁷ Deci, E.L. and Ryan, R.M. (1994). *Promoting Self Determined Education*. Scandinavian Journal of Educational Research. 38, 3-41

Фиг. 2. Обучение по музикален инструмент в контекста на мотивацията

Видна е по-широката функция на учителя и неговите възможности целенасочено да въздейства по различни канали върху мотивацията на ученика. С оглед основните психологически потребности моделът залага на специфичната интерпретация на методите за обучение по музикален инструмент. Ключово елемент е регулярната **обратната връзка**, която ориентира ученика в процеса и създава преживяване за движение напред. Чрез нея преподавателят може да влияе върху факторите оказващи влияние върху мотивацията на ученика и така да работи за нейното изграждане. Чрез обратната връзка преподавателят отправя послания, целящи удовлетворяването на основните психологически потребности чрез изграждане на преживяване за компетентност, свързаност и автономност у ученика, а също така въздейства върху външната мотивация с цел да стимулира прехода ѝ към вътрешна. От стила на обратната връзка в голяма степен зависи субективното преживяване на ученика и степента на неговата мотивация.

Изграждането на преживяване за компетентност е свързано с постижения на ученика и по-конкретно с личната му оценка за това. Обстоятелството, че усещането за успех е в голяма степен субективно, води до необходимост от отчитане на индивидуалните и възрастовите фактори. Важен подход за изграждане на преживяване за компетентност е разбирането на **мотивиращата сила на малкия успех**. Поставянето на постижими и конкретни цели допринася за обективирането на успеха. Така чрез многократното преживяване за постигната цел ученикът развива устойчиво във времето чувство все по-добри умения и повишаваща се музикална компетентност.

Автономността се характеризира с преживяването за собствена инициатива в процеса на обучение по музикален инструмент. Наред с необходимите за усвояване на инструмента технически упражнения и съответен музикален материал обучението следва да е максимално съобразено с музикалния вкус и предпочитания на ученика. Един по-отворен план, създаването на индивидуално адаптирани аранжировки на избрани от ученика мелодии, включването на любими пиеси допринасят за по-активното му включване и преживяване за собствена инициатива като така съдействат за удовлетворяването на потребността от автономност.

Потребността от свързаност се изразява в желанието за общуване, стремежа към близост и чувството да бъдеш приет. Важен фактор за удовлетворяване на тази потребност е обкръжаващата социална среда. Много изследвания акцентират върху ролята на външната подкрепа за успеха на обучението и тенденцията външните фактори да се трансформират във вътрешна мотивация, свързана с позитивните емоции в обучението по музика (Davidson; Faulkner; McPherson. 2009).

Освен удовлетворяването на основните психологически потребности моделът отчита и различните форми на поведение в зависимост от източника на неговата регулация. При външните форми на регулация, т.нар. външна мотивация, поведението се определя от изцяло външни за индивида фактори. При по-вътрешните

форми поведението се възприема като ръководено от чувството за интерес, личен смисъл, желание за действие. Правилното идентифициране на източниците на мотивация в различните етапи на процеса на обучение е от съществено значение за изграждането на устойчива мотивация. В контекста на обучението по музикален инструмент всяка от представените в модела форми би могла да се асоциира със следните изрази.

При **външната регулация** мотивите са изцяло външни: „Ще си имам неприятности ако не свиря”, „Свиря защото майка ми казва да го правя”, „Избрах музиката защото изглежда лесна”

Интроецираната регулация се свързва с чувствата гордост, срам или социално одобрение: „Ще се чувствам зле ако не свиря”, „Упражнявам се и съм горд от себе си, че го правя”, „Семейството ми ще мисли, че съм добро дете ако свиря”

Идентифицираната регулация е свързана с разбирането на стойността и важноста на поведението за личността: „Важно е за мен да свиря”, „Не обичам много да се упражнявам, но това ще ми помогне да изсвирия тази трудна пиеса”

Интегрираната регулация като най-близка до вътрешната се характеризира с интегриране на външните регулатори на поведение и превръщането им в част от личността. Намира израз в „Знам, че ако искам един ден да съм много добър музикант трябва да се свиря много”, „Упражнявам се защото музиката е най-важното нещо за мен”.²⁸

В повечето случаи, когато човек се чувства мотивиран, има едновременно действие на външни и вътрешни мотиватори.²⁹ Наред с индивидуалните занимания по музикален инструмент предложения модел отделя внимание на създаването на среда насърчаваща заниманията на ученика с музика. Работата с родители, връстници и социална среда е обект на самостоятелно изследване, поради което тук няма да се спираме върху нея. Ще отбележим само, че когато значими възрастни, каквито са учителите и родителите, подкрепят автономността на децата, това допринася за развитие на естественото им любопитство, спомага за изграждането на самостоятелни форми на регулация на поведението и способства за развитието на интериоризирана и интегрирана мотивация за изучаване на музикален инструмент.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Вярвам, че системното и целенасочено изграждане на мотивацията е важен фактор за успеха и ефективността на обучението. Предложения модел отразява основните елементи на мотивацията и тяхното взаимоотношение в контекста на обучението по музикален инструмент. Надявам се настоящата разработка да е от полза както за практическата работа на преподавателите по различни инструменти, така и да послужи за основа на бъдещи научни изследвания в областта.

ЛИТЕРАТУРА

- Deci, E.L. and Ryan, R.M. (1994). *Promoting Self Determined Education*. Scandinavian Journal of Educational Research. 38, 3-41.
- Davidson, J.; Faulkner, R.; McPherson, G (2009). *Motivating musical learning*. The Psychologist, Vol 22, no 12
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press
- Evans P., (2015). *Self-determination theory: An approach to motivation in music education*. Musicae Scientiae, 2015, Vol. 19(1) 65–83
- Macintyre, P., Ross, J. (2017). *Self-determination theory and motivation for music*. Psychology of Music 46(5), August 2017
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept*. Psychological Inquiry, 11, 319–338.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). *Overview of self-determination theory: An organismic dialectical perspective*. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research* (pp. 3–33). Rochester, NY: University of Rochester Press.
- Михайлов, А. (2018). *Мотивация за обучение по музикален инструмент в контекста на теория за себеопределянето*. Knowledge International Journal, Vol. 28 (3), 1063-1069

²⁸ По Evans P., (2015). *Self-determination theory: An approach to motivation in music education*. Musicae Scientiae, 2015, Vol. 19(1) 65–83; Macintyre, P., Ross, J. (2017). *Self-determination theory and motivation for music*. Psychology of Music 46(5), August 2017

²⁹ Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept*. Psychological Inquiry, 11, 319–338.